

võrdväärne partner. Uljast sai kuulda ka Trio Maag koosseisus džässklubis Philly Joe's saatmas võrratut hispaania lauljannat Isabel Bermejot. Üllatuse valmistas Mingo Rajandi laululooming. Kui varem on Rajandi meelde jäänud oma eksperimentaalse kontrabassimuusikaga, siis nüüd selgus, et hispaanialike laulude loomine tuleb tal välja sama hästi. Džässmuusika alla võib liigitada ka Marianne Leiburi kontserdi, või vähemalt tema saateansambli. Lauljat ennast on raskem kindlasse stiili lahterdada (ja ega ole vajagi), sest kontserdil kõlasid nii suhteliselt lihtsa ülesehitusega kui ka džässilikud palad. Leiburi puhul on äärmiselt meeldiv, et ta ei eputa oma häälega, nagu on praegu nii moes, vaid esitab oma lood loomulikult lauldes. Selle kontserdi tõeline tipp oli aga Ramuel Tafenau trummisoolo lisapalal.

Märtsikuised koorikontserdid – kuulamas käisin Collegium Musicalet ja Eesti Rahvusmeeskoori – olid tõsise alatooniga. Collegium Musicale andis kontserdi Ukraina toetuseks ning Pärt Uusbergi, Arvo Pärdi, Veljo Tormise ja Erki Pärnoja teoste kõrval kanti ette Erkki-Sven Tüüri 9. märtsil valminud

ukrainakeelne „Ukrainale“. Nagu helilooja ütles, on see laul kirjutatud murest ja südamevalust Ukraina pärast ning sellesse on kirjutatud nii needmine kui ka palve. Ega teagi, kumb rohkem aitab, kuid kohutav valu on tuntav nii ühes kui ka teises ning jääb vaid loota, et sellest teosest on raskel ajal tuge nii mõnelgi ukrainlasel. Collegium Musicale oli oma tippvormis: seda iseloomustab kaunis ühtlane kõla, hea häälerühmade tasakaal ning, mis peamine, sügav ja läbitunnetatud esitus.

Eesti Rahvusmeeskoori kontserdil „Tenebrae“ tulid ettekandele Pärt Uusbergi ja Carlo Gesualdo kannatusaja responsooriumid. Teosed kõlasid natuke äraspidiselt, Gesualdo modernsemalt kui Uusberg, aga heliloojate helikeele tundjale ei ole see mingi üllatus. Gesualdo dissonantse harmoonia ja ootamatute modulatsioonidega muusika on Uusbergi uuslihtsuse vastand. Nende heliloojate teoste vaheldumine mõjus aga tasakaalustavalt ning seetõttu kujunes kava äärmiselt terviklikuks ja mõjuvaks. Rahvusmeeskoor Mikk Üleoja juhatusel näitas taas oma kõrget vokaal- ja tõlgendustaset, pisara tõi

aga silma kontserdi lisapalana esitatud Mõkola Lössenko „Palve Ukraina eest“. Hingematvalt kauni ja õrna palve lõpus jäid kõlama siiski meelekindlus ning usk oma maa ja rahva õnne.

Märtsikuus oli tähtis koht ka varajasel muusikal. Seitsmendat korda peeti festivali „Cecilia“, kus esinesid tavakohaselt EMTA varajase muusika keskuse õpetajad ja õpilased – sellest ka kontsertide mõningane ebahütlus. Euroopa vanamuusika päeva tähistati 21. märtsil ning selle puhul andis kontserdi „Les goüts-réunis“ ehk „Ühendatud maitsete“ ansambel Floridante. Ühendatud maitsete all peeti silmas eri maade stiilide põimumist barokiaja heliloojate loominguks, kas või näiteks Bach viiulipartiitades. Floridante on tõusnud aastatega meie juhtivaks varajase muusika ansambliks ning nende kontserdid on alati suursündmus. Sel korral esines koos ansambli põhituumiku Saale Fischeri ja Villu Vihermäega viuldaja Anthony Marini, kes võlus oma intonatsiooniliselt puhta ja emotsionaalse mänguga.

Märtsikuu lõpetuseks kõlas taas vene muusika: rahvusoperi Estonia

orkester, koor ja (külalis)solistid kandidid Arvo Volmeri juhatusel ette Pjotr Tšaikovski ooperi „Jolanthe“. Tegemist on kauni, väga tšaikovskiliku teosega, kus sel korral säras Jolanthe rollis Baieri Riigiooperi solist Mirjam Mesak. Lihtsalt nauding oli kuulata tema esitust: rollile sobilik tütarlapselik hää, vapustav vokaaltehnika, ühtlased registrid ja hea teksti edastamine. Seda ei juhtu just tihti, et kõrgetel nootidel suudetakse säilitada sõnade arusaadavus, aga Mesakil sellega probleeme ei olnud. Meespeaosades löid aga publiku pahviks fantastiliste häältega ukraina solistid Valentõn Dõtjuk ja Stanislav Kuflyuk. Kõrgtasemel esitus ajal, mil kodumaal valitseb kirjeldamatu õudus, väärib mitmekordset tunnustust. Kuulajad ei olnud ka kitsid oma vaimustuse väljanäitamisega ning nii mõnelgi oli taas pisar silmanurgas.

„Jolanthe“ kavalehelt jäi silma Arvo Volmeri väljend „pimeduse võlu“, mille all ta on pidanud silmas, et ka pimedus võib pakkuda turvatunnet, ent selleks, et nägijaks saada ja valguses elada, on vaja ka tahtmist. Loodame, et see tahtmine tuleb. Meie nautigem siin seni valguse võlu.

Loodusidüll ja vetejumala müristamine

Ülo Kriguli teose laineid kujutav ülesehitus ja filosoofiline mitmekihilisus ühes kaasahaarava rütmimustriga näitas Flandria Sümfooniaorkestrit väga intensiivse ja erksa kollektiivina.

Flandria Sümfooniaorkester
2. IV Estonia kontserdisaalis. Nils Mönkemeyer (vioola), Flandria Sümfooniaorkester, dirigent Kristiina Poska. Kavas Ülo Kriguli „Proteus Pulse“ (2022, esiettekanne, Flandria SO tellimus) ning William Waltoni ja Ludwig van Beethoveni muusika.

NELE-EVA STEINFELD

Orkester on inimkonna kõige täiuslikum instrument ja kõrgeimal tasemel koostöövorm ning tipporkestrite Eestisse kutsumine on juba pikemat aega üks tänuväärsemaid ja elamusrohkemaid Eesti Kontserdi tegevusi. Berliini Filharmonoonikud ja Sir Simon Rattle, Londoni Kuninglik Filharmonooniaorkester ja Charles Dutoit, Tõkyõ NHK Sümfooniaorkester ja Paavo Järvi, Tšehhi Filharmonoonikud ja Zdeněk Mácal on vaid mõned eredad näited. See, et orkestrid rohepöörde poole kalduvas pandeemia maailmas veel ringi reisivad, pole sugugi enesestmõistetav ja on tänuväärne talletada mällu järjekordne unikaalne kõlapilt. Flandria Sümfooniaorkestri külaskäik oli elamuste reas tähendusrikas mitmes mõttes. Juba seepärast, et ereda ja läbipaistva kõlapildiga orkestri peadirigent on eestlane ja tellitud oli eesti helilooja teos. Erilise mõõtme lisas suurepärase muusik Nils Mönkemeyer,

kes tõi harva soolorollis oleva vioola viiuliga võrdväärsele solistipositsioonile. Esmapäeval nii stiililt kui ka ajastult üpris eraldi asetsevad teosed Krigulilt, Waltonilt ja Beethovenilt moodustasid mõjusa koosluse ja sümbioosi.

Flandria Sümfooniaorkester on Belgia juhtivaid orkestreid, mis koosneb pühendunud muusikutest. Nende kodu on De Bijloke muusikakeskuse saal Gentis. Saal asub XII sajandist pärit hoones, mis meenutab väljast kirikut, ent oli kasutusel hoopis haiglana. Mõned aastad tagasi tehti põhjalik renoveerimistö, mille käigus parandati saali akustikat. Flandria Sümfooniaorkester tellib ja kannab ette uut muusikat ja on tunnustatud sümfoonilise põhirepertuaari esitajana. Koosluses on 60 mängijat ja käimas on nende 60. hooaeg, millest kolmel viimasel on peadirigent ja kunstiline juht olnud Kristiina Poska. Tema professionaalne tippase ning ere isiksus on avanud talle tee parimatesse saalidesse, rahvusvahelise edu töid konkursipreemiad ja neli aastat Berliini Koomilise Ooperi esimese kapellmeistrina. Armastus ooperimuusika vastu on alles, ent peale Flandria Sümfooniaorkestri alustas ta hiljuti tööd lõunanaabrite esindusorkestri Läti Rahvusliku Sümfooniaorkestri esimese peakülalisdirigendina.

Poska külalisdirigeerimiste rohkust arvesse võttes justkui polegi tunda, et üle kahe aasta on maailma kontserdielu dikteerinud koroonapandeemia, kuigi nimetatud perioodi jääb ka Poska pikem puhkuseperiood Eestis. Hiljuti tegi ta debüüdi Amsterdami Concertgebouw' orkestriga, juhatahes peast Beethoveni kolmandat sümfooniat „Eroica“. Siiani näib toimivat 2015. aastal väljaande Bachtrack tehtud pingerida, kus Poska figureeris maailma hõivatuma naisdirigendina. Eestissegi tõi ta läinud sügisel esinema Läti Rahvusliku Sümfooniaorkestri ning Flandria Sümfooniaorkester käis praegusel külaskäigul Pärnus, Tartus ja Tallinnas. Uhke ühisturnee oli tänavu veebruaris ka Flandria Sümfooniaorkestril ja Eesti Filharmonia Kammerkooril. Belgias ja Prantsusmaal anti seitse kontserti ja kavas olid Arvo Pärdi „Silouan's Song“, „Adam's Lament“ ja Gabriel Fauré „Reekviem“. Kui vahepealsetel aastatel oli Poska hõivatud arvukate külalis-esinemistega, siis viimased aastad on toonud vajalikku paiksust ja arusaama, et sügavam rahulolu muusikaga tegelemisel tuleb siiski sellest, kui töötada kollektiividega, kellega hästi sobitakse ja saadakse teemadega süvitsi minna. „See kõik toetab joont, mida ma endas järjest enam märkan ja mis minus süveneb: olla rohkem paikne ehk töötada rohkem

kollektiividega, keda ma tunnen ja tean ning kellega saan saavutada ka kunstiliselt rohkem just tänu tihedale koostööle. Ja mitte igal pool niivõrd külalisdirigent olla,“ ütleb Poska.*

Flandria Sümfooniaorkestriga on Poskal erilise suhe, mis paistis välja juba Ülo Kriguli teosest „Proteus Pulse“. Krigul on kirjutanud laia spektriga muusikat: orkestriteostest elektroakustiliste installatsioonide, teatri- ja filmimuusikani. Tema muusika on väga dünaamiline ja kätkeb endas mitmeid stiilialgeid. Kriguli muusikal on tähendusrikas roll ka režissöör Veiko Õunpuu rahvusvaheliselt auhinnatud filmides ja isegi kui tema muusikas seos filmiga puudub, rullub kuulajate ees sageli lahti tugev visuaal. Kuna kontserdi eel said kõik kavalehed otsa, kuulasin Kriguli teost tekstiliste mõjutuste ja eelteadmisteta, lähtudes vaid pealkirja vihjest. Energiikust, pidevalt pulbitsevat ja tunglevat, kohati pisut ähvardavat lugu kuulates tekkis paralleele praeguste oludega. Ergastav on mis tahes uudisteost kuulates kogeda, et helilooja on täpselt pihta saanud ajahetke impulssidele ja õhustikule. Ülo Krigul on kavalehel kirjutanud nõnda: „[Teose] „Proteus Pulse“ tõukumised ja tõmbumised viitavad kreeka mütoloogia veejumala olemusele.

Järg pöördel.